

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22-04-2020 r.

Adam Bodnar

VII.564.53.2020.MAW

**Pan
Tomasz Zdzikot
Prezes Zarządu
Poczty Polskiej S.A.**

mail: kontakt@poczta-polska.pl

Szanowny Panie Prezesie,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację, iż Pan Piotr Moniuszko, przewodniczący Wolnego Związku Zawodowego Pracowników Poczty i działacz społeczny, ma do 30 kwietnia 2020 roku opuścić mieszkanie, które wynajmuje od Poczty Polskiej. Jak wskazują dziennikarze, decyzja, którą otrzymał Pan P. Moniuszko, ma mieć związek z jego krytycznymi wypowiedziami na temat działań Poczty Polskiej dotyczących organizacji korespondencyjnych wyborów prezydenckich 2020 r. oraz jego działalnością związkową.

Stanowisko to uprawdopodabnia fakt, iż pod koniec ubiegłego roku Pan P. Moniuszko został dyscyplinarnie zwolniony z Poczty Polskiej, w związku z wpisem umieszczonym na portalu Facebooku o możliwym złożeniu wniosku o upadłość poczty. Sytuacja ta budzi zaniepokojenie Rzecznika w związku z konstytucyjnym prawem obywateli do wypowiedzi. W tym kontekście należy również wskazać niepokojące informacje podawane przez „Dziennik Gazetę Prawną” o tym, iż spółka już wcześniej upomniała pracowników w wewnętrznym komunikacie, że pisanie w internecie

¹ *Poczta Polska wyrzuca związkowca z mieszkania, bo krytykuje ją w mediach* (wroclaw.wyborcza.pl, 22.04.2020r.), <https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,25884673,poczta-polska-wyrzuca-zwiazkowca-z-mieszkania-bo-krytykuje.html> [dostęp 22.04.2020r.].

o stosunkach panujących w pracy, projektach firmy czy komentowanie decyzji przełożonych może doprowadzić do zwolnienia.

W obecnej sytuacji epidemii możliwość pracowników Poczty Polskiej publicznego informowania o przygotowaniu do przeprowadzenia wyborów korespondencyjnych jest istotna dla zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego.

Należy wskazać, że Pan P. Moniuszko korzysta z zagwarantowanej konstytucyjnie wolności słowa (art. 54 Konstytucji RP). Ewentualne ograniczenia tej wolności muszą wypełniać warunki określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, tj. każdorazowo być proporcjonalne, określone ustawą, niezbędne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Wydaje się, że sankcja w postaci zwolnienia dyscyplinarnego za wypowiedź będącą w interesie publicznym nie wypełnia konstytucyjnego testu proporcjonalności a tym samym prowadzić może do naruszenia wolności wypowiedzi. W świetle istnienia oczywistego interesu społecznego do uzyskania informacji o działaniach podejmowanych przez Poczta Polską perspektywa zastosowania sankcji dyscyplinarnych, w powszechnym odczuciu jest odczytywana jako nieproporcjonalna i może wywołać wśród pozostałych pracowników Poczty tzw. „efekt mrożący” (ang. *chilling effect*), który spowoduje, że z obawy na sankcje nie będą korzystać z przysługującego im prawa do wolności wypowiedzi, w szczególności w zakresie ich pracy.

Ponadto, Pan P. Moniuszko działał jako tzw. sygnalista (ang. *whistleblower*), czyli osoba sygnalizująca nieprawidłowości w interesie publicznym. W związku z powyższym jego wypowiedzi powinny zostać objęta szerszą ochroną. Kluczowe w tym zakresie są zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ochrony sygnalistów (*Recommendation CM/Rec (2014)7 on the protection of whistleblowers*). W dokumencie tym Komitet Ministrów Rady Europy podkreślił znaczenie sygnalizowania nieprawidłowości oraz zaakcentował rolę sygnalistów w odstraszeniu i zapobieganiu przestępstwom. Komitet podkreślił, że działalność sygnalistów może stanowić tzw. „wczesne ostrzeżenie” i pomóc w ujawnianiu nieprawidłowości, które w przeciwnym razie

mogłyby pozostać ukryte, oraz w identyfikacji osób odpowiedzialnych za naruszenia. Wskazał też, że przepisy chroniące sygnalistów wzmacniają wartość kanałów ułatwiających zgłaszanie ryzyka lub wykroczeń. Służą też samej organizacji, gdyż pomagają jej zrozumieć, że uczynienie procesu informowania o nieprawidłowościach łatwiejszym i bezpieczniejszym leży w jej interesie. Ma to szczególne znaczenie w przypadku medycznych służb państwowych, albowiem naruszenia prawa i potencjalne sytuacje niebezpieczne w instytucji publicznej mogą rzutować na wizerunek całej służby zdrowia. Komitet Ministrów Rady Europy wskazuje również, że postawa sygnalistów może być postrzegana nie jako działanie pożądane z punktu widzenia organizacji, a oznaka nielojalności.

Ograniczanie wypowiedzi pracownikom-sygnalistom poprzez stosowanie wobec nich sankcji dyscyplinarnych prowadzić może do naruszenia obowiązujących standardów. Zagwarantowanie możliwości realizacji wolności wypowiedzi pracownikom Poczty Polskiej jest istotne z uwagi na ważny interes publiczny i konstytucyjne prawa obywateli, w tym m.in. zasadę jawności działania organów państwowych wynikającą z ogólnej zasady demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji RP), wolność słowa oraz prawo do pozyskiwania i rozpowszechniania informacji wynikające z art. 54 Konstytucji RP oraz prawo obywateli do informacji zagwarantowane w art. 61 Konstytucji RP.

Odnosząc się do kwestii wezwania do opuszczenia lokalu przesłanemu Panu P. Moniuszko należy wyraźnie podkreślić, iż w związku ze stanem epidemii wprowadzony został zakaz eksmisji i rozszerzona została ochrona praw lokatorów. Wskazują na to przede wszystkim przepisy ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568). W szczególności art. 15zuz ust. 1 tej ustawy („W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 nie wykonuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego”), art. 31s ust. 1 ustawy („W przypadku gdy czas obowiązywania umowy najmu lokalu zawartej przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych

nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw upływa po tym dniu, a przed dniem 30 czerwca 2020 r. umowa ta ulega przedłużeniu do dnia 30 czerwca 2020 r., na warunkach dotychczasowych. Przedłużenie umowy następuje na podstawie oświadczenia woli najemcy”) oraz art. 31t ust. 1 („Do dnia 30 czerwca 2020 r. nie wypowieda się najemcy umowy najmu lub wysokości czynszu”).

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o przedstawienie informacji o niniejszej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/